Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל יאבענטלוך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג.
אין דער פאסטגאס
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלבעריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פיערטעליעריג 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר אויסלאנד
גאנציעריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלבעריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעריג 2 גולד. 5 קר. ע. וו.

אויף דיעזער צייטונג קאנן מאן
יעדעם טאג
אבאנירן
אונד דער פרענומעראציאנס-שפעזעזע מיט דעם עפפאנגען דעם עדיטשן בלאטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין
פעסט
וואיצנער בולווארד נומ. 29
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-געלדער צו זענדען בעליעבט.

Nr. 123. צוואלפטער יאהרגאנג פעסט, מיטטוואך דאס חשון ה.תרמ"א. Pest, den 27. Oktober 1880.

דיא וואָרטע דעס קאָנגיס.

מאן וויר ווילדך גיינערג אויף דיא וואָרטע, דיא דער קאנג היער בים עפפאנגע דער דעלע-גאציאָנען שפרעכען ווירדע. האטטען ווייר א היער דיא געפאהר איינעס גיען טירקיש-מאנטענגרינ-שען קריעגעס פאר אונס — אונד ווארען יא אויך שאן זעממטלידע אויראפעאישע גראפ-מעכטע מיט אהרען קריעגס-שיפען צור דריינשיינג שלאכ-פערטיג דא געשטאנדען; איסערדעם דאס יעטצט אינזערע מאנארכיע איינגן גאנין ערנסטען שטרייט מיט סערביען. דיעזעס קלייגע סערביען זעטצט זיינע העטצעריען אונד פיינדזעליגקייטען געגען אינזערע מאנארכיע גאר אומסונסט פאר; עס בעזיעטצט יעדע זיך דארבעטענדע גלעגענהייט, אים אונס איינען ארגען שטרייך צו פערזעטצען. זא האט אויך סערביען דען גאר אים אהרע 1862 צייטען אדם אונד אינזערע מאנארכיע אבגעשלאסס גאנצען דאנדעלס-פערטראג, איינגעמעכט, געבראכען, וואהרוך אינ-זער דאנדעל גאר סערביען זעהר געשעדיגט ווירד. דיעזעס קלייגע סערביען האט אלזא גזייאגט, דען אלטען דאנדעלס-פערטראג, דען עס מיט אונס גע-שלאססען, אינזיכטיג צו ברעכען! — איינען זאלבען פערטראג, בייד דאנן דאר אינזערע מאנארכיע נים שטללשווייגענד הינגעהמען; — נעבסט אלל דיעזען פאלטשען פערזייכלעגען ווארדע הייער דיא בעפאלערונג דער עסטערייך - אונגארישען מאנארכיע אויך גאר מיט אינזער זעהר בעדייטענדען ערהאבענען דער מילטער-אייפאבען אויף דאס אונ-אנגענעהמסטע אבגעראשט — אינד מאן וואר דאס דער פאל איין דיא אינזערע דעס לאנגס. דיא דא אבער דיעזע אנגעלעגענהייטען געשפראכען ווערדען זאל-לען, זעהר געשפאנגען.

פארגעסטערן מיטטאג וואהרען גון זא וואהל דיא עסטערייכישען אלס אויך דיא אונגארישען דע-לעגירטען פאס לאנגע אין דער אפפיזער בריג עמפ-פאנגען. דיא ביידען דעלעגאציאנס-פערזאנען דעלטען אהרע אנשפראכען אן דען לאנג. אין ווערלכען זיא אינזער אנזיכט פאלגענדעס אנגעגען: „ביא דער הויפטען פעסטשטעללונג דער מילי-טער-אייפאבען ווערדען ווייר וואהל מיט שפארזאמ-קייט צו ווערק געהען. דא ווייר שאן אדגעדען פעל אייפאבען אונד שלרען דאבען אונד דען שטיערדיק אויף דאס פאלק נכט זא אינגטרעלך מאבען וואללען; אבער אנדערעדיעס מיסען ווייר דאהין טראכטען, דאס אינזערע מאנארכיע אייגע שטאר-קע ארמעע-מאכט האבע, אים זיך גענוגענד פערד-טהיידיגען צו לאנגען, ווייר מיסען דיא גראס-מאכט-שטעללונג אינזערער מאנארכיע אים ווערען פייז אייפעכט ערהאלטען. מאנגן אייגע מאיעסטעט אבערצייגט זיין, דאס וויגען אינזערער מאנארכיע, פאן „וועלכער זיעג אומסונסט, געפאהר דראהען דאלטען, ווייר אללע מאגליכען אנשטרענגונגען פערטהיידיגען בריינגען ווערדען, ווייר ווערדען מיט בעפייטיגונגייט אללעס טהון, דאמיט דיא גראס-מאכט-שטעללונג דער מאנארכיע ווערען אייפעכט-ערהאלטען. עשטע אס אללערגאטהיגסטען אזוס, אין גאר קיינעס פאלל געשיעכט ווערדע!“

אייט דיעזע אנשפראכען אנטווארטעט אונ-זער קאנג פאלגענדעס:

„מיינע לייבען גטרייען: דיא פערזיכערונגען אירער טרייען פערבענדעניס, וועלכע זיא מיר עגט-גענגגבריינגען, ערפרייען מיך מיט אייפערזיכטיגער בעפריעדיגונג. עמפפאנגען זיא פיר דיעזעלבען דען איסדרוק מיינעס דאנקעס אונד מיינער פאללען קאיזערליכען הולד!“

„זייט אך זיא דאס לעטצטע מאל אים מיך פער-זאממעלט געזעהען. האבען זיך דער פרידענס-דרעס בערלינער-פערטראגעס פאלגע שווערינקייטען ענטגעגענגעשטאללט, וועלכע דיא ערנסטע אויסמערקזאמקייט דער אייראפעאישען מעכטע אין אנשפרוך געהמען. — מיינע רעגיע-רונג האט, אים פעראיינע מיט דען רעגיערונגען דער איבריגען אייראפעאישען גראס-מעכטע, דאהין גע-אריישעט, אים דיעזע שווערינקייטען צו בעזייט-גען. — ווען אויך דיא גענגעיערטען פאליטישע לא-גע גאר אומסער איינע ערנסטע אונד פערי-ווילקלטע איזט, זא האפפע אך גאר אים-מער, דאס עס מיינער רעגיערונג, ווענען אינזערער פיינדליכען בעגעגענגען צו אללען אייראפעאישען מעכטען, געלינגען ווירד. דורך אייגע פערזיכע פערטשטעללונג ווירד אונד אדרונג דערגישטעל-לען. — מיינע רעגיערונג אונד אויך ווייטהין דאר-נאך שטרעבען, זא וויייט עס עבען מאגליך איז אזוס, אינזערע מאנארכיע פאן דער גע-פאהר איינעס קריעגעס צו בעוואהרען. מיינע רע-גיערונג ווירד אהרע אייפערסטען בעמיהונגען אויף דיא ערהאלטונג דעס פיעדענס אונד אויף דיא שטייגונג איינהאלטונג דעס פערטראגס פערי-טראגס-ערבטעס רכטעס; אינטער אללען אומשטענדען ווירד זיא אבער דיא וואהרונג דער אינטערעסען אינזערער מאנארכיע אלס אהרע ערסטע אייפגאבע בעטראכטען.“

„מיינע רעגיערונג פארערט הייער פאן אויר-דער אפפעזיציאנס אינע ערהאלטונג דער מילי-טער-אייפאבען. מיינע רעגיערונג האט וואהל דען דרינגענדען גרונד-מאנגעל נכט אים דעם אינע גע-לאסسען אונד אויט פיר דיא אינפיהרונג דער מאג-ליכסטען שפארזאמקייט בעמיהט; אבער זיא מיסטע דענאך דיעזע אנפפערדערונגען אים בעזיאסטיגען אהרער פעראנטווארטליכקייט שטללען אונד האט זיא דיא גרינדע אהרער מעדר-פפערדערונגען אויך אנגעגעבען, זא, מיינע הערען, ווערדען נון דיעזע גרינדע פרפפען אונד בייא אהרען בעראטהונגען דיא זיכערהייט אונד פערטהיידיגונגס-פערהעלט-נישע דער מאנארכיע אומסער פאר אייגען האלטען.“

„דיא עגטשיידונג דער פערזיכערונגען אין באפגיען אונד דער דערצענאיינע אייט פאליטיש אייגע בעפערזעגערג, וואהרוך עס מיר נון מאגליך ווערדע, דיא דארטיגע בעזאגונגען אונד אויך דערען לאסسען צו פערזיכערען.“

„אויך האפפע דאס דיא עפפיזיעלען דער אייפ-נאבען, וועלכע אן דיא דערזאמערונגען, פאן אהרעס בעזיעהונגען אייפער אונד פאן אהרער פאללען הינגעגעבען פיר דיא זאכע דער מאנארכיע צייגנס געבען ווירד — אונד אויך הייסע זיא אייפ דערע-לייססע וויללקאמען.“

דיעזע טהאטען-ווערע הייסע אלזא בייא אלל אהרען פערזיכערונגען-פערזיכערונגען נגאר נכט אויף אייגען וכטערן פיעדען. זיא שפרכט פאן אי-גער נאטהיגערען ערנסטען אייפערזיכטיגקייט דער אייראפעאישען גראס-מעכטע, פאן ערנסטען פערזייכלעגען אונד זאגט, דאס דער פיעדע, זאיייט אלס מאגליך, ערהאלטען ווירד. זאמיט איזט דאך דיא גאנצע פאדאנגען, דאס דיא ערהאלטונג דעס פיעדענס אויך אלס אינגמאגליך זיך ערווייזען לאססע.

מיט דען וואהרען, דאס דיא רעגיערונג אויך דיא בעמיהונגען אויך אויף דיא שטרענגע אינהאל-טונג דעס פערטראגס-רעכטעס ריכטען ווירד, מיינט דער קאנג דאס פערטראגס-בריכיגע סערבען, וועל-כעס צור אינהאלטונג דעס מיט אהם געשלאססע-נען האנדעלס-פערטראגעס געציאונגען ווערדע. —

* * *

אין דער געסטרינגען דעלעגאציאָנס-זיטצונג בעפפאנגט דער דעלעגירטע פלעגער דען מיינס-טער דעס אייסערן איבער דאס ביזהעריגע פערהאל-טען אינזערער אייסווערטיגען רעגיערונג אין דער דולצינגא-אנגעלעגענהייט אונד איהרער שטעל-לונג אין בעצעג אויף דיא גרעכישען פאדערונגען.

דערערייך אנטווארטעט אינזער אייסווערטיגער מיניסטער, באראן האימערלע, פאלגענדעס: דער סולטאן איזט אין לעטצטער צייט אין בעצעג אויף דולצינגא נאכגיעביגער געווארדען; ווייר צווייפעלן נכט מעהר דאראן, דאס דער סולטאן דיא ערנסטע אבזיכט האט, דולצינגא אן מאנטענעגרא צו איבער-געבען. גור פערלעפפען זיך דיא דיעספפעללונגען פערהאנדלונגען צווישען דען טירקישען אונד מאנ-טענעגרינישען בעפאללמעכטיגטען פאן איינעס טאגע אויף דען אנדערן. אם 28-טען דיעזעס זאללען דיעזע אבערראבס-פערהאנדלונגען ווידער פארגענעמען ווערדען. דיא שווערנקייטען דער פערהאנדלונגען בעצייהען זיך געגענווערטיג גור אויף אייניגע מיל-טערישען אינצעלהייטען אונד אויף דען טערמין, אן וועלכעם דיא מאנטענעגרינער אין דולצינגא אייג-מארשירען זאללען. — וואס נון דיא גרעכישען פאר-דערונגען בעטרפפט, זא זינד ווייר דאפיר, דאס איהר בערעכטיגטען ווישע אויף ערפיללט ווערדען זאללען.

דערערייך פערלאנגטע דער דעלעגירטע דע-מעל איינע איפפלערונגען איבער דיא צייעלע דער עסטערייך-אונגארישען פאלטיק אים אריענט. האי-מערלע ערווידערטע דערערייך פאלגענדעס: „וא קוריר דיא פאגע איזט, זא לאנגע מיסטע דיא אנטווארט אויפפאללען. ווענן זיא איבערהויפט מאגליך ווערע, קען פרייאטמאגן אונד פיעל ווענגער אין מיניסטער לאנגטע עס פערזיכפטיגערווייז אונטערזטהטען, זיך אבער אללע מאגליכקייטען דער צוקונפטיגען גע-שטאלטונג דער דינגע אויסגשפרעכען. אך לאנן גור זא פיעל לאנגען, דאס אך ביא אללען מאגליכען פארראטהמונגען ערגיינגיסען גור דיא וואהרונג אינזערער אינטערעסען פאר אינגען האבען ווערדע, מאן שפרכט עטצט פאס צערפאלל דער טירקיא א מאן דאלט זיא אזאגר שאן פיר טאדט. אבער דיא טירקיא שטירבט נכט זא לייכט. שאן אים אהרע 1653 בערכטעטע דער דאמאליגע עסטערי-ייכישע גזנאדטע אין קאנסטאנטינאפעל, דאס דיא טירקיא אים צערפאללען ווייר. זיטדעם זינד 230 אהרע פערשטרכען, דיא טירקיא האט אינצווישען דיא לענדער אלגער, טונס, טריפעלאנד, דיא קרים סערבען אונד רומעגען פערלארען — אונד דענאך דאפפע מאן נאך הייטע, דאס זיך דיא טיר-קיא אויך אין דיעזעס פערקרעטצען ציששאנדע נאך לאנגע ערהאלטען ווייר. א דיא ערהאלטונג דער טירקיא ווייר, דיא ערהאלטונג דער אייראפעאישען קריעגע, הערזאבעשווארע, דא ערע מאכט אן דיא שטעללע דער טירקיא עטוואס אנ-דערעס וועטצטען מאכטע.“

דער דעפוטירטע זים בעפאנגט דען אויס-דרוק מיינעס דאנקעס אונד מיינער פאללען קאיזערליכען הולד!“

„זייט אך זיא דאס לעטצטע מאל אים מיך פער-זאממעלט געזעהען. האבען זיך דער פרידענס-דרעס בערלינער-פערטראגעס פאלגע שווערינקייטען ענטגעגענגעשטאללט, וועלכע דיא ערנסטע אויסמערקזאמקייט דער אייראפעאי-שען מעכטע אין אנשפרוך געהמען. — מיינע רעגיע-רונג האט, אים פעראיינע מיט דען רעגיערונגען דער איבריגען אייראפעאישען גראס-מעכטע, דאהין גע-אריישעט, אים דיעזע שווערינקייטען צו בעזייט-גען. — ווען אויך דיא גענגעיערטען פאליטיש-גע גאר אומסער איינע ערנסטע אונד פערי-ווילקלטע איזט, זא האפפע אך גאר אים-מער, דאס עס מיינער רעגיערונג, ווענען אינזערער פיינדליכען בעגעגענגען צו אללען אייראפעאישען מעכטען, געלינגען ווירד. דורך אייגע פערזיכע פערטשטעללונג ווירד אונד אדרונג דערגישטעל-לען. — מיינע רעגיערונג אונד אויך ווייטהין דאר-נאך שטרעבען, זא וויייט עס עבען מאגליך איזט אזוס, אינזערע מאנארכיע פאן דער גע-פאהר איינעס קריעגעס צו בעוואהרען. מיינע רע-גיערונג ווירד אהרע אייפערסטען בעמיהונגען אויף דיא ערהאלטונג דעס פיעדענס אונד אויף דיא שטייגונג איינהאלטונג דעס פערטראגס-ערבטעס רכטעס; אינטער אללען אומשטענדען ווירד זיא אבער דיא וואהרונג דער אינטערעסען אינזערער מאנארכיע אלס אהרע ערסטע אייפגאבע בעטראכטען.“

„מיינע רעגיערונג פארערט הייער פאן אויר-דער אפפעזיציאנס אינע ערהאלטונג דער מילי-טער-אייפאבען. מיינע רעגיערונג האט וואהל דען דרינגענדען גרונד-מאנגעל נכט אים דעם אינע גע-לאסسען אונד אויט פיר דיא אינפיהרונג דער מאג-ליכסטען שפארזאמקייט בעמיהט; אבער זיא מיסטע דענאך דיעזע אנפפערדערונגען אים בעזיאסטיגען אהרער פעראנטווארטליכקייט שטללען אונד האט זיא דיא גרינדע אהרער מעדר-פפערדערונגען אויך אנגעגעבען, זא, מיינע הערען, ווערדען נון דיעזע גרינדע פרפפען אונד בייא אהרען בעראטהונגען דיא זיכערהייט אונד פערטהיידיגונגס-פערהעלט-נישע דער מאנארכיע אומסער פאר אייגען האלטען.“

„דיא עגטשיידונג דער פערזיכערונגען אין באפגיען אונד דער דערצענאיינע אייט פאליטיש אייגע בעפערזעגערג, וואהרוך עס מיר נון מאגליך ווערדע, דיא דארטיגע בעזאגונגען אונד אויך דערען לאסسען צו פערזיכערען.“

„אויך האפפע דאס דיא עפפיזיעלען דער אייפ-נאבען, וועלכע אן דיא דערזאמערונגען, פאן אהרעס בעזיעהונגען אייפער אונד פאן אהרער פאללען הינגעגעבען פיר דיא זאכע דער מאנארכיע צייגנס געבען ווירד — אונד אויך הייסע זיא אייפ דערע-לייססע וויללקאמען.“

דיעזע טהאטען-ווערע הייסע אלזא בייא אלל אהרען פערזיכערונגען-פערזיכערונגען נגאר נכט אויף אייגען וכטערן פיעדען. זיא שפרכט פאן אי-גער נאטהיגערען ערנסטען אייפערזיכטיגקייט דער אייראפעאישען גראס-מעכטע, פאן ערנסטען פערזייכלעגען אונד זאגט, דאס דער פיעדע, זאיייט אלס מאגליך, ערהאלטען ווירד. זאמיט איזט דאך דיא גאנצע פאדאנגען, דאס דיא ערהאלטונג דעס פיעדענס אויך אלס אינגמאגליך זיך ערווייזען לאססע.

מיט דען וואהרען, דאס דיא רעגיערונג אויך דיא בעמיהונגען אויך אויף דיא שטרענגע אינהאל-טונג דעס פערטראגס-רעכטעס ריכטען ווירד, מיינט דער קאנג דאס פערטראגס-בריכיגע סערבען, וועל-כעס צור אינהאלטונג דעס מיט אהם געשלאססע-נען האנדעלס-פערטראגעס געציאונגען ווערדע. —

* * *

אין דער געסטרינגען דעלעגאציאָנס-זיטצונג בעפפאנגט דער דעלעגירטע פלעגער דען מיינס-טער דעס אייסערן איבער דאס ביזהעריגע פערהאל-טען אינזערער אייסווערטיגען רעגיערונג אין דער דולצינגא-אנגעלעגענהייט אונד איהרער שטעל-לונג אין בעצעג אויף דיא גרעכישען פאדערונגען.

הערערייך אנטווארטעט אינזער אייסווערטיגער מיניסטער, באראן האימערלע, פאלגענדעס: דער סולטאן איזט אין לעטצטער צייט אין בעצעג אויף דולצינגא נאכגיעביגער געווארדען; ווייר צווייפעלן נכט מעהר דאראן, דאס דער סולטאן דיא ערנסטע אבזיכט האט, דולצינגא אן מאנטענעגרא צו איבער-געבען. גור פערלעפפען זיך דיא דיעספפעללונגען פערהאנדלונגען צווישען דען טירקישען אונד מאנ-טענעגרינישען בעפאללמעכטיגטען פאן איינעס טאגע אויף דען אנדערן. אם 28-טען דיעזעס זאללען דיעזע אבערראבס-פערהאנדלונגען ווידער פארגענעמען ווערדען. דיא שווערנקייטען דער פערהאנדלונגען בעצייהען זיך געגענווערטיג גור אויף אייניגע מיל-טערישען אינצעלהייטען אונד אויף דען טערמין, אן וועלכעם דיא מאנטענעגרינער אין דולצינגא אייג-מארשירען זאללען. — וואס נון דיא גרעכישען פאר-דערונגען בעטרפפט, זא זינד ווייר דאפיר, דאס איהר בערעכטיגטען ווישע אויף ערפיללט ווערדען זאללען.

הערערייך פערלאנגטע דער דעלעגירטע דע-מעל איינע איפפלערונגען איבער דיא צייעלע דער עסטערייך-אונגארישען פאלטיק אים אריענט. האי-מערלע ערווידערטע הערערייך פאלגענדעס: „וא קוריר דיא פאגע איזט, זא לאנגע מיסטע דיא אנטווארט אויפפאללען. ווענן זיא איבערהויפט מאגליך ווערע, קען פרייאטמאגן אונד פיעל ווענגער אין מיניסטער לאנגטע עס פערזיכפטיגערווייז אונטערזטהטען, זיך אבער אללע מאגליכקייטען דער צוקונפטיגען גע-שטאלטונג דער דינגע אויסגשפרעכען. אך לאנן גור זא פיעל לאנגען, דאס אך ביא אללען מאגליכען פאר-אממענען ערגיינגיסען גור דיא וואהרונג אינזערער אינטערעסען פאר אייגען האבען ווערדע, מאן שפרכט עטצט פאס צערפאלל דער טירקיא א מאן דאלט זיא אזאגר שאן פיר טאדט. אבער דיא טירקיא שטירבט נכט זא לייכט. שאן אים אהרע 1653 בערכטעטע דער דאמאליגע עסטערי-ייכישע גזנאדטע אין קאנסטאנטינאפעל, דאס דיא טירקיא אים צערפאללען ווייר. זיטדעם זינד 230 אהרע פערשטרכען, דיא טירקיא האט אינצווישען דיא לענדער אלגער, טונס, טריפעלאנד, דיא קרים סערבען אונד רומעגען פערלארען — אונד דענאך דאפפע מאן נאך הייטע, דאס זיך דיא טיר-קיא אויך אין דיעזעס פערקרעטצען ציששאנדע נאך לאנגע ערהאלטען ווייר. א דיא ערהאלטונג דער טירקיא ווייר, דיא ערהאלטונג דער אייראפעאישען קריעגע, הערזאבעשווארע, דא ערע מאכט אן דיא שטעללע דער טירקיא עטוואס אנ-דערעס וועטצטען מאכטע.“

דער דעפוטירטע זים בעפאנגט דען אויס-

גען לעבען אין ענדע געמאכט, פאן איינער זאלכען „עהרען-רעטטונג" נישט מעהר האבען קאנן!"—אי-נע אלבע שונדע שפעטער יאר מין מאנן טארט, איך בעוואהרטע דאס געהיימניס ביזהער, דא איך דען נאמען מיינעם מאנגעס אים גראבע נישט שענדען וואללטע, ווענן דיעזאן מעהר פיר געמאנדען אין פארטהיל ערוואכסען קאנן. נון קאם אבער יענע פערשוואנדענע, אינשולדיגע פערארטהיילטע פייא גאנז אנגעוואהרטעט צום פארשיינע, זיא זאללטע נון הינגעריכטעט ווערדען. איך דעלט עס דאהער פיר מיינע פפליכט, פאר דעם געריכטע אללעס צו זאגען, ווא מיר מיין מאנן אין זיינער לעצטצען שונדע איינגעשטאנדען. איך האנדלע יא נור נאך דעם ווילען מיינעם מאנגעס. ווענן איך דורך דיעזע אויסזאגע דאס לעבען איינער אינשולדיגען פייא פאן דער האנד דעם הענגקערס רעטטען קאנן!" — דיעזע אויסזאגע ווירקטע איך דיא ריכטער ער-שטטערנד. עס וואהרד איינע גייע אונטערזוכונג איינגעלייטעט. איך דיא פייא יענעם פערשטארבע-נען פאלשען צייגען יאר נאך אם לעבען. עס וואר-דען אין אהרער וואהנונג טעהרערע גענעגשטענדע פארגעפונדען, דיא מאן אלס איינגעסטוים יענעם מאנגעס ערקאנגטע, דען דיא ביידען פאלשען צייגען אויסגעריכט אונד ערמאהדעט האטטען, אונד דאנן, אם דיא שולד פאן זיך אבצוזעלען, דעסען פייא דעם מאהדעס אנגעקלאגט! יעטצט וואר עס קלאר, דאס דיא אינגלוקליכע נאכין אינשולדיג, אונד דאס יענעס פאר 25 יאהרען גענען זיא געפאללטע איר-טהייל איין אינגעריכטעט יאר. דיא פייא איאהרע נאטירליך פיינעשפראכען אונד זאגליך איף פיין פים גישטעללט. — דיא טייילען פאלגען יענעס פאל-שען אירטהיילס לאססען זיך דאך נישט ווערער נוט מאכען. זיא האט, נאכדעם זיא אהרען ערסטען מאנן דורך מאהר פערלאהרען, נינמעהר איין דען פערלוסט אהרעס פטען מאנגעס אונד אהרעם איינציגען זאה-נעס צו בעקלאגען. זיא האט נון ווידער דאס רעכט צו לעבען, אבער וועלך טרייריגעס לעבען איזט דיעס פיר איינע אינגלוקליכע פייא אונד מיטטער!

* (אייזענבאהן-אנגלייך.) אים דארטמונד (דייטשלאנד) ווירד בעריכטעט: דער אם 21-טען דיעזעס פאן הער נאך בערלין אבגעגאנגענע קאללעי-צוג איזט פערונגלוקט. — דיא מאשינע שטרצצט איבער דען באהנ-דאמם וואנד. מעה-רערע וואגאנס וואהרדען גענצליך צערשמעטערט. דער לאקאמאטיו-פיהרער אונד אין דריטטער זונ טארט, 26 פערוואגען זונד טהיילס לייכט, טהיילס שווער פערוואונדעט. וואהרד דיעזעס אונגליק ערפאלגטע? — הערבער איזט דיא אונטערזוכונג אינגעלייטעט וואהרדען. —

לאטטע-ציעהונג פאם 23-טען אקטאבער 1880.

טעמעשוואר	25	81	65	90	88
ווייען	54	12	78	21	3
גראץ	21	81	37	80	10

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייז.

געטרייד-געשעפט. פאן וויצען וואר געסטערן פעהל צו מארקט געבראכט, דער פערקויף וואר שוואך, 12.00 מעטצ' וואורדען פערקויפט.

ווייצען, טהיס. 100 מטצ' 78,6 קילא 12.97½ גולד. 600 מטצ' 78. קילא 12.95 גולד. 100 מטצ' 78. קילא 12.80 גולד. 350 מטצ' 76,5 קילא 12.85 גולד. 600 מטצ' 76,8 ק' 12.70 גול. 1500 מטצ' 75,5 ק' 12.45 גול. 250 מטצ' 73.4 קילא —.12 גולד. 200 מטצ' 74. קילא —.12 גולדען. — פעסטער-נאדען 300 מטצ' מעטצ-צענטנער 77.5 קילא 12.65 גולד. 200 מטצ' 75,5 קילא 12.50 גול. 200 מטצ' 77. ק' 12.47½ גולד. 300 מטצ' 75,8 ק' 12.35 גולד. 1150 מטצ' 73.5 קילא 12.25 גולד. 2300 מטצ' 75,8 קילא 12,50 גולד. (אללעס פער דייא מאנאט.)

קארן —.10, 10,25 גולד.

גערסטע פוטטער- —.6, 6,30 גולד. מאלצ-פאארע 7,25, 8. גולד. —

קוקורוזען 7,90—8.10 גול.

האפער 6,55—6,50 גולד.

רעפס 11.75—11'65 גולדען.

מעהל-פרייז (פער 100 קילאגראאם אאמטט זאק, פייא אב פעסטם): נו' 0: 22 גולד. 75 ק'. נו' 1: 22 גול. — ק'. נו' 2: 21 גול. 40 ק'. נו' 3: 20 גול. 80 ק'. נו' 4: 20 גול. — ק'. נו' 5: 19 גול. 50 ק'. נו' 6: 18 גול. 80 ק'. נו' 7: 17 גולד. 60 ק'. נו' 8: 16 גול. 40 ק'. נו' 8½ 14 גולד. 20 ק'. פיינע קליינע 4 גול. — ק'. גראבע קליינע 4 גולד. — ק'.

הילזענפרוכט עיבסען אונגאריש 11—13 גול. לינזען 14—15 גול. ראהע הוהנע 6,25—6. הוהנע בוינען 11 —11½ גול. גראבע ווייסע באהנען 9½—9' גול. צווענזעל 10,75 — 11 גולד. — לוינאמען 13½ גולדען. האנפאמען —8. גולד. — מאהאר — גולד. קומעל 25 — 26 גול. — ווייקען — גול. — מאהן גרייזע 31 33 גול. בלוטע 34 — 35 גול. (אללעס פער 100 קילא.)

צוקערשטקען. באם גישע פאס-וואגען 19,65 —20,10 גולד. פערבעסערטע פאס-וואגען —17' גול. ראק- 16'07 —16.50 גולדען.

עוזעטשקע גמוס (לעקוואר) נייע באנאטע 21—22½ גולדען.

האניג: געלייטערטער 35—37 גול.

וואכס ראוהע ווייסער 127 127 גולד. — בעסערע וואארע 131—133 גולד.

קנאפפערען אונגאריש - 25' גול.

קלעוזאמען אונגאריש 60 גולד.

ווייגשטיין 53—63 גול. יע נאך קוואליטעט.

ריבאל דאסעלן-דאסטיריסען 35—35'50 גולד. פער 100 קילאגראאם.

רעפס-קוכען 5,60 גול.

אונשליט (הלב) —'47—, 48. גולד.

פעטראלעאום —.22 גולד.

שאפ-פעללען אין פאריגער וואכע וואורדען 20000 שטיק פערשיעדענע נאטשונגען פערקויפט. אין דייטשלאנד 100 — 3,50 גול. פיר פאאר פערבישע 130—140 גול. באנאטער אונד באטשקע 110 — 150 גולדען. טיריקשע אונד מאצעדאנישע 46—48 גולד. — זיבענבירגער 42 — 44 גולד. פרייצען 64—68 גולדען. (אללעס פער 102 שטיק.) —

לאם מ-פעללע באפנישע, באפנישע אונד קרא-אטישע לייכטע 65—80 גולדען. שייערע 110 — 115 גולד. דייטשוויאללעע 70 — 75 גולדען. (אללעס פער 102 שטיק.)

קיטפעללע. ווייר נאטירע: פער 100 ק' אונגאריש קוה-הויטע 105—108 גול. אכסענהויטע טראקענע 110—112 גול.

ראההייטע 7½—8 גולד. (אללעס פער פאאר.) — קאלב-פעללע שווערע 215—220 גולדען.

לעדער נעשעפט. פפונד-הויטע 24—26-קילא 170—174 גולד. אינגאר פערזעטצט פערצען פאן 12—15 קילא 170—173 גולד. צווייטאר פערזעטצט פערצען 15—18 קילא. 166—168 גולד. דריטאר פערזעטצט פערצען 19—21 קילא 168—172 גולד.

קאלבלעדער, נעגערבטע 6—9-קילא 320—340 גולדען. — בריטע 9—12-קילא 420—450 גולדען פער 100 קילא.

שאפוולל. אין פאריגער וואכע וואר דאס נעשעפט לעבהאפט. פערקויפט וואורדען, 35000 קילאגראאם קאמבוואללען 90—98 גול. בעסערע הונגאריש אונד וואללע 79—80 גולד. נעגינגע וואנס. 70—71 גולד. מיטטע טוכוואללע 128—130 גול. טהיס-צווישען ווייסער אונד אאמטע-וואללען 75—77 גול. מעשטל טוכ- 94—105 גולד. פערלעפייט באטשקע אינשוירען 76—77 גולדען. פיינע נעבריגס צווישען ווייסער-וואללע 98—99 גולדען דעשטע וואמטע-וואללען 97—98 גולדען אונד בעסערע טהיס צווישען ווייסער-וואללע צו 78 — 79 גולדען. — אללעס פער 56 קילא.)

ווייגער פרייז.

שפיריטוס —.35, 35,25 גול. צו 10000 לישער פערצענט.

ריבאל 34,25 — 34,50 גולד. פער 100 קילא.

ווייצען, פערקויפט וואורדען 25000 מעטצ-צטר, פרייזע: טהיס-ווייצען 74—76-קילא 12,20—12,80 גולד. פער מעטצצטר. —

קארן, אונגאריש 67—71-קילאגראאם 10,60—11.20 גולד פער מעטצ-צטר.

גערסטע עסטרייכישע 60—64-קילא 7,40 — —9. גולדען.

קוקורוזען באנאטער 50—80-קילא 8'60 גולד.

האפער אונגאריש 6.30 — 6.50 גולדען פער מעטצ-צענטנער.

רעפס באנאטער 12.75 — —13. גולד. קאהל 13—13,50 גולדען.

קארן-מעהל, נו' 1: 18.50—19.50 גולד., נו' 2: 16,50—17,50 גולדען פער מעטצ-צטר.

ווייצען-מעהל נו' 0: 22.50—23.25 גולד. נו' 1: 20,75—21.75 גולד., נו' 2: —'20—21.50 נו' 3: 18,50—19.50 גולדען, אללעס פער מעטצ צטר.

פרייטשווילער ווייגער וראקטער: מאיר בר"י הייס.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פרוכטע	קילאגראאם פר. הונדערט	פער 100 קילאגראאם
נאדראנגאריש' נייער	74	—.— — —.—
„ „ „	75	11.65—11.75
„ „ „	76	11.85—11.95
„ „ „	77	12.—12.05
„ „ „	78	12.10—12.15
„ „ „	79	12.25—12.35
„ „ „	80	12.40—12.50
טהיס	—	—.— — —.—
„ „ „	75	12.25—12.35
„ „ „	76	12.45—12.55
„ „ „	77	12.60—12.65
„ „ „	78	12.75—12.85
„ „ „	79	12.90—12.95
„ „ „	80	13.—13.05
פעסטער נאדען	—	—.— — —.—
„ „ „	75	12.—12.10
„ „ „	76	12.20—12.25
„ „ „	77	12.30—12.35
„ „ „	78	12.40—12.54
„ „ „	79	12.50—12.55
„ „ „	80	12.60—12.65
ווייסענבורגער	75	12.25—11.35
„ „ „	76	12.45—12.55
„ „ „	77	12.60—12.65
„ „ „	78	12.75—12.85
„ „ „	79	12.90—12.95
„ „ „	80	13.—13.05

פרוכטע	קילאגראאם פר. הונדערט	פער 100 קילאגראאם
קארן	72	10.15—10,25
גערסטע פוטטער	62	—.— —.—
גערסטע פוטטער	62	6,60—6.40
האפער	40	6.40—6.15
קוקורוזען באנאטער	75	7,95—8.—
אונגאריש	73	7.90—7.95
רוזען	—	6.25—6.—

ווייצען	פער אקטאבער		—.—
	„		—.—
	„ אייראפא		12.35
קוקורוזען	„		6,32
גערסטע	„		—.—
האפער	„		6,50
	„		—.—
רעפס	„		—.—

באללען-מעהל		
נומער	0	22.75
„	1	22 —
„	2	21.40
„	3	20.80
„	4	20 —
„	5	19.50
„	6	18.80
„	7	17.60
„	8	16.40
„	8½	14.20

דער פאללען צו 100 קילאגראאם פיר זאק

שפיריטוס: אלטע פערפארטע פיעדערטע	34.75
„ נייע „ קאנאפעל	33.50

טורז-טאבעללע פאם 23. אקטאבער.

געלד-קורז	קר.	אל.
וויענער-באנק	—	100
וויענער	5	63
פעסטער-אונגארישע 8 גולדען נאלד		
שטק (100 פראנקן)	9	32
נאפאלעאנאר	9	32
דייטשע וויינפאנקנאטען	57	80
20 מארקשטיק	11	50
מאפעליונסד	1	17

לאזע	קר.	אל.
1854-לאזע	—	—
1860-לאזע	129	25
דרעסדנער	132	—
1864-לאזע צו 100 גולדען	172	25
טריעסט „ 50 „	172	—
קאסא דונגעשטיינער	28	—
פרעמדלאזע	14	—
קלעווער-לאזע	177	25
וויינגעמענגטאלאזע אונגאלאזע	39	—
פאלאזע צו 40 גולדען	102	50
אלגעמיינע אונגאלאזע	23	75
אנגלבערגער לאזע	15	50
רוטלענשטיין לאזע צו 10 גולדען	—	—
ראבאלאזע לאזע „ 20 „	20	—
אלטזע לאזע „ 40 „	37	—
סאלמס-לאזע „ 40 „	37	—
האראלאזע „ 10 „	17	—
מאלאלאזע „ 40 „	50	—
וואלענשטיין לאזע „ 20 „	21	—
סאנטנאס לאזע „ 40 „	47	25

לאזע	קר.	אל.
מאנטיליער לאזע צו 20 גולדען	—	24
פרייבערגער לאזע „ 100 „	125	75
דרעסדנער „ 50 „	—	65
וואלדשטיינלאזע „ 20 „	—	31
וויינגעמענגטלאזע „ 20 „	—	42
אונגאריש פרעמדלאזע צו 100 גולד.	107	25
דרעסדנער צו 50 גולדען	—	—
וויינער לאזע	117	75

יעריגע-אנלייהען		
אונגאריש גאלדרענטע	107	77
אונגאריש גיינזטמשאפטענען	95	—
שטעטטינער אנלייהען	96	—
וויענער אנלייהען	93	25
דייטשע	96	75
בוכאראער	95	50
אונגאריש אייזענבאהן-אנלייהען	122	25
וויינגעמענגטאלאזע אונגאלאזע	—	93
פאנאנישע דער אונגאריש באנקער	101	—
דריטע צו 5 אונגאלאר פרעמדנע		
דער אונגאריש דונאבערגער באנאט צו 5½ פרעצענט	—	98
דער אונגאריש אלגעמיינען באנקער		
דריטע אונגאלאר צו 5 אונגאלאר פרעצענט	—	100
דריטע צו 6 פרעצענט	104	50
דער פרעסבורגער אונגאלאר	102	25
דער אנטענען	84	25
דער נאדיאנאלבאנק	144	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS. Budapest, 1880. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

דען שאַפֿען בראַנטוויין גלייכזאַם פֿערגיסטעט, אונד דאַמיט עס צור וועלט, דאַ ווירד עס פֿאַן דער בעטרינקענען מיטטער ניכט זאַרזאַם גענוג-פֿעלענט. דעסהאַלב דיא פֿעלען שטערבענ-פֿעלליג ביא דען ווינען זונדערן, אונדערס ווערד ביא דען ווישען פֿיזען. דערען לעבענסוויזע איינע האַכסט נוטערנג איזט אונד דער ערצעהונג אוהרער קינ-דער דיא פֿאַלגסטע זאַכפֿאַלט צו-ווערען; נור איין מעגענס אונד זשטליך ווינגס פֿאַמיליענ-לעבען איזט דער בעסטע שטען געגען דיא הייפֿיגען טאַ-דען-פֿעלליג ביא ווינגען קינדערן. — דעזע ביאַ-שיריג האַט אין בערלין פֿיעל איפֿזוהרען ווערענט, זעלבסט דיא גראַסטען וועגפֿיגערע מיססען צוגעבען, דאַס אין דערזעלבען זעהר פֿיעל וואַהרהייטען איס-געשפּראַכען זונד.

" (פֿרוידענפֿעלט אונד ט רוי-ענפֿאַלל.) איס באַנפֿאַלוא (אונטייט אראַ) ווירד בעריכטעט: אַס 19-טען דיעזעס וואַרדע אין אינזערגס אַט אין מערפֿאַכען פֿעלט געפֿיגרט. דעלבעס עראַך דורך אינען פֿאַטצלבען טרוידע-פֿאַלל געטריבען וואַרדע, אין אינעם אונד דעמזעל-בען טאַגע וואַרדע געמעלד דיא טרייאַנע דעס הערען דורך מיט פֿיילין דענגא נייטשעדטל אונד דיא טרייאַנע דעס הערען זילהיים מיט פֿיילין דורך גע-פֿיגרט. בערדער אונד שוועסטער דער דייראַטעטען אין אינעם אונד דעמזעלבען טאַגע, עס אין מיט-הין נור נאַטירליך, דאַס אים הייזע דער פֿאַמיליע דורך דיא פֿיגרד אינע אַלגעמיינע וואַר. אבער אויך אין דער פֿאַמיליע דער אינען בריוד, דעס פֿיילינס נייטשעדטל, גינג עס רעכט האַך הער. דיא עלטעין דיעזער בריוד, נעמעלך הערד מאַ-דען נייטשעדטל אונד פֿיא, פֿיערטען אין עמזעלבען טאַג אהרדע זילבערנע האַכצייט. עס אוידע דיעזעס אַלטעלבען עהע-פֿאַארע פֿאַן דען פֿערוואַנדטען אין זילבערנער לאַרבעער-קראַנץ אַבערריכטט. ביא וועלכער גלעגענהייט דער רע-פֿאָרמירטע נייטסלבע אינע זעהר געלונגענע בע-גלייכנישענס-רעדע העלט. נון זעטצטע מאַן זיך צו טיש. אַ עס רעכט הייטער אונד פֿאַרלאַך צוגינג. עס פֿאַלטע הייזע אין טאַנצ-קרענצבען, וועלכעס דורך אינען פֿלאַטצלבען טרייער-פֿאַלל גע-טריבען וואַרדע, דער [illegible]-יערינע אַנקעל דעס פֿיי-לין דענגא נייטשאַרטל, דער אין דער אַנטע-דאַלטונג נאַך לעבהאַפֿטען אַנטהייל גענאַמען, שטרעצט אין פֿאַלגע פֿאַן אַטהעם-בעשווערדען פֿלאַטצלך צוזאַמען אונד וואַר נאַך אינשטענדיגע ליידען טאַרט. דיא אַנטע-דאַלטונג האַט הייזע-אינען טרייזינען אבשלוס געפֿונדען. דער פֿע-שטאַרבענע וואַרדע נאַך אַראַר צור בעשטאַטונג איבערגעגרד, וואַ דעזעלבע אַלס גרינער דעס

דאַרטענען יידישען שפּטאַלס אונד אַנדערער וואַהל-טהעטיגקייטס-אַנשטאַלטען אין אַללען קרייזען אין האַכסטער אכטונג שטאַנד. — (דיא האַט זיך ווידער דאַס אַללגעמיינע שפּרוואַרט בעוויאַרט: אַינע ווישע „שפּחה" דאַרף ניכט פֿאַלל זין; מישטען אים פֿיידענ-ווישע ווערדע געמעלך דיא געזעלל-שאַפֿט אין דען ערנסט דעס טאַדעס ערגאַנגערט.)

" (וואַס נ י ט צ ט אַ ל ז אַ ד י אַ צ-ו ר ל-ע ה ע.) אים נעוו-אָרק (אַמעריקאַ) ווירד בערכטעט: שאַן פֿאַר צוויי-אַהרען מאַכטע דאַס פֿערהאַלטען אינעם הייזיגען גאַסטגעבערס גראַסעס אינזעהרען, וועלכער זין נאַכט-הייז פֿאַן אינעם יידען בעטרעפֿען לעס. ער פֿערטהיידיגטע זיך גאַנץ פֿרי-לך דאַמיט, דאַס ווענן זין גאַסט-הייז אויך פֿאַן יידען בעזוכט ווירדע, ער אַללע זיינע כריסטליכען גאַסטע פֿ ע ר ל י ע ר ע ן מיסטע. נון ערגאַנגענע זיך אין אינעם אַרטע אונווייט פֿאַן נעוו-יאָרק פֿאַל-גענדער פֿאַלל: אינע כריסטליכע פֿיא יאַללטע אין אינען האַטעל קוואַרטיער געקומען. דער האַ-טעל-בעזיטצער וויעז דיעזעלבע מיט דען וואַרטען אַב: „איך האַבע גערעדט, דאַס אַדר מאַנן יידע וויא אונד זאָ קאַנן איך אַדרען אין מיינעם האַטעל קיין קוואַרטיער געבען!" דיא פֿיא, וועלכע אינע יאָה-נונג דרינגענד בעגאַנדטעטע, זאַגטע נון: „וואַס קומ-מערט זיא מין מאַנן, איך בין אַ כריסט!" דאַך אַללעס וואַר פֿערגעבענס. דער האַטעלבעזיטצער זאַגטע נעמעלך: „זיא זינד זאַהל כריסטן, אַללין ווענן זיא אין מיינעם האַטעל וואַהנען, זאָ קאַנן איך דאַך ניכט אַדרעס מאַנגע פֿערבעטען, זיא צו בע-זוכען. עס דאַרף יעדאַך קיין יידע מיין האַטעל בע-טרעטען, דאַמיט איך ניכט אַללע כריסטליכען גע-טע פֿערליערע, דיא דאַנן מיין האַטעל מיידען ווי-דען!" (דיא זיעדע מאַן, דאַס דער שווינדעל מיט דער צווייל-עהע ווענגע נוטצט, אים דען וועדגאַהט אים דער וועלט צו שאַפֿען, ערסט יענסט בעריי-טעטען דיא הייזיגען בלעטטער, דאַס יענן צוישען יידען אונד כריסטען דיא ווייראַטען געשטאַטטעט זין ווערדען, דער יידענאַם אַדאַרען מיסטע, נון אוזט אין אַמעריקאַ דיא צווייל-עהע געשטאַטטעט, דיא אין ערגע שטעהענדע פֿיא האַטטע געמעלד אינען יידען צום מאַנגע. האַט נון דעסהאַלב דער האַס גענען דיעזען יידען, וויל ער אינע כריסטען גערוויראַטעט, וועלכע אַדאַרען מיסטע) דורכאַוס ניכט. אים גענענטהיילע. דער האַס וועגדעט זיך אַך גע-גען דיא כריסטליכע פֿיא, וויל זיא אינען יידען צום מאַנגע האַט — זאָ וויסט כריגנט מאַן עס מיט דער „צווייל-אַנד מיט-עהע"!) —

" (מ אַ ר ד אַ נ ד ז ע ל ב ס ט מ אַ ר ד אַ י נ ע ס י י ד ע ן.) דעס מאַנגעד אַדאַעלס ווירד אים דאַלבערשטאַמס (דייטשראַנד) פֿאַלגענדעס בעריכטעט: אים נעוו-אָרק (אַמעריקאַ) ווירד בעריכטעט: שאַן פֿאַר צוויי-אַהרען מאַכטע דאַס פֿערהאַלטען אינעם הייזיגען גאַסטגעבערס גראַסעס אינזעהרען, וועלכער זין נאַכט-הייז פֿאַן אינעם יידען בעטרעפֿען לעס. ער פֿערטהיידיגטע זיך גאַנץ פֿרי-לך דאַמיט, דאַס ווענן זין גאַסט-הייז אויך פֿאַן יידען בעזוכט ווירדע, ער אַללע זיינע כריסטליכען גאַסטע פֿ ע ר ל י ע ר ע ן מיסטע. נון ערגאַנגענע זיך אין אינעם אַרטע אונווייט פֿאַן נעוו-יאָרק פֿאַל-גענדער פֿאַלל: אינע כריסטליכע פֿיא יאַללטע אין אינען האַטעל קוואַרטיער געקומען. דער האַ-טעל-בעזיטצער וויעז דיעזעלבע מיט דען וואַרטען אַב: „איך האַבע גערעדט, דאַס אַדר מאַנן יידע וויא אונד זאָ קאַנן איך אַדרען אין מיינעם האַטעל קוואַרטיער געבען!" דיא פֿיא, וועלכע אינע יאָה-נונג דרינגענד בעגאַנדטעטע, זאַגטע נון: „וואַס קומ-מערט זיא מין מאַנן, איך בין אַ כריסט!" דאַך אַללעס וואַר פֿערגעבענס. דער האַטעלבעזיטצער זאַגטע נעמעלך: „זיא זינד זאַהל כריסטן, אַללין ווענן זיא אין מיינעם האַטעל וואַהנען, זאָ קאַנן איך דאַך ניכט אַדרעס מאַנגע פֿערבעטען, זיא צו בע-זוכען. עס דאַרף יעדאַך קיין יידע מיין האַטעל בע-טרעטען, דאַמיט איך ניכט אַללע כריסטליכען גע-טע פֿערליערע, דיא דאַנן מיין האַטעל מיידען ווי-דען!" (דיא זיעדע מאַן, דאַס דער שווינדעל מיט דער צווייל-עהע ווענגע נוטצט, אים דען וועדגאַהט אים דער וועלט צו שאַפֿען. ערסט יענסט בעריי-טעטען דיא הייזיגען בלעטטער, דאַס יענן צוישען יידען אונד כריסטען דיא ווייראַטען געשטאַטטעט זין ווערדען, דער יידענאַם אַדאַרען מיסטע, נון אוזט אין אַמעריקאַ דיא צווייל-עהע געשטאַטטעט, דיא אין ערגע שטעהענדע פֿיא האַטטע געמעלד אינען יידען צום מאַנגע. האַט נון דעסהאַלב דער האַס גענען דיעזען יידען, וויל ער אינע כריסטען גערוויראַטעט, וועלכע אַדאַרען מיסטע) דורכאַוס ניכט. אים גענענטהיילע. דער האַס וועגדעט זיך אַך גע-גען דיא כריסטליכע פֿיא, וויל זיא אינען יידען צום מאַנגע האַט — זאָ וויסט כריגנט מאַן עס מיט דער „צווייל-אַנד מיט-עהע"!) —

" (מ אַ ר ד אַ נ ד ז ע ל ב ס ט מ אַ ר ד אַ י נ ע ס י י ד ע ן.) דעס מאַנגעד אַדאַעלס ווירד אים דאַלבערשטאַמס (דייטשראַנד) פֿאַלגענדעס בעריכטעט: „דיעזער טאַגע וואַרדע דער דיא יידען, פֿיא גאַמבערג, פֿאַן אַהרדעס שוועגערזאַהנע, אַי-נעס געבאַרענען פֿאַלען, ערשאַסען. דיא בעהאַרדע מאַכטע אַללע אַנשטרענגונגען אים דען מאַרדער אַפֿצופֿינדען; דאַך פֿערגעבענס, דא דער זעלבע, וויא פֿערשוואַנדען וואַר. אַס 16-טען דיעזעס וואַרדע דעסען טאַטער קאַרפֿער אין דעס גראַבע דער פֿאַן אַהם געטאַדטעטען שווייצערשטאַטער אַפֿגע-פֿונדען, עס וואַרען וואַהרשיינליך געוויסענס-בייסען, דיא אַהן נאַהמגעטען צוריקצוקאָמען אונד זיינעס לעבען עבען אין דעס גראַבע דער פֿאַן אַהם ער-מאָרדעטען דורך אינען פֿיסטאַלען-שוס אין אַן עגדע צו מאַכען. זאָ וויט לאַסען זיך ליידער מאַנכע פֿאַן אַהרען לייד ענאַאַפֿטען הערייסען. אינען יידען זאָללטע דאָך דיא דעלינגאַן פֿאַן זאָלך שווערלינען פֿערברעכען אבהאַלטען:

" (ז ע ר ע ר פֿ אַ נ ד ד י אַ נ ז אַ ז-ב ע-ל י כ ט נ נ ג.) דער דעסאַכענגליכע מאַנצער „אזראַעלט" ברינגט אינען אינטערעסאַנטען אַר-טיקעל, אין דעס נאַכגעוויזען ווירד, דאַס דער ער-פֿינדער דער גאַז-בעלייכטונג אינער אינזערער בע-רוהמטעסטען „בעלי תשפּ״ת" וואַר. נעמעלך ר׳ יחיאל אים פֿאַרז, דער אים 13-טען יאַהרהונדערטע לעבטע. הייטע איזט עס בעריישט פֿאַסט אַללגעמיין בעקאַנגט, וויא דאַס גאַז ערצייגט ווירד. „ווען מאַן נעמעלך שטיינ-קאָהלען אין אַן אינ אינזערגעס געפֿעס גיכט, דאַסזעלבע גוט פֿערשליעסט אונד טיכטיג ערהיצט, זאָ ענטוויקעלט זיך אינע לופֿט, דיא ענט-צינדבאַר איזט. דאַס איזט נון דאַס גאַז. מיט דעס מאַן הייטע ניכט בלאָס דיא וואַהנונגען, זאָנדערן אויך דיא שטראַסען בעלייכטעט. ערסט פֿאַר 100 יאַהרען מאַכטען דיא בעמיקער דאַרויף אויפֿמערק-זאַם, דאַס מאַן דאַס זאַנגענגטע „וואַסער-שטאָפֿ-גאַז", וועלכעס ביים פֿערברענגען פֿאַן האָלץ אונד שטיינקאָהלען זיך ענטוויקעלט, ניכט אינבעניטצט לאַסען זאָללטע, עס וואַרען פֿערשידענע פֿער-זוכע געמאַכט, דאָך ערסט פֿאַר 70 יאַהרען, נעמעלך אים יאַהרע 1810, געלאַנג עס אינעם געשיקטען בע-מיקער, אים דעזעס וואַסער-שטאָפֿ-גאַז ווירקליך גראַסען נוטצען צו צייגען, אינדעס מאַן בענאַנ-אינינע גראַסערע געשעפֿטע אונד שטראַסען מיט דיעזעס נייען מיטטעל צו בעלייכטען. אונד דאָך וואַר דאַס מיטטעל ניכט נייא, דא דאַסזעלבע, וויא געזאַגט, שאַן אים 13-טען יאַהרהונדערטע פֿאַן ר׳ יחיאל אים פֿאַרז ערפֿונדען וואַרדע. — ר׳ יחיאל וואַר אבער-דאַבבייער פֿאַן פֿאַרז אונד שאַפֿט בייס קאַנג לודויג דעס נייגען אין גראַסעס אנזעהען. מאַן העלט דיעזען בעריהמטען מיטאַרבייטער דער „תשפּ״ת" איך פֿיר אינען גראַסען „בעל מקובל", וויא דעס איך אין דעס ספר „שלשלת הקבלה" בעריכטעט: „דיעזער טאַגע וואַרדע דער דיא יידען, פֿיא גאַמבערג, פֿאַן אַהרדעס שוועגערזאַהנע, אַי-נעס געבאַרענען פֿאַלען, ערשאַסען. דיא בעהאַרדע מאַכטע אַללע אַנשטרענגונגען, אים דען מאַרדער אַפֿצופֿינדען; דאָך פֿערגעבענס, דא דער זעלבע, וויא פֿערשוואַנדען וואַר. אַס 16-טען דיעזעס וואַרדע דעסען טאַטער קאַרפֿער איך דעס גראַבע דער פֿאַן אַהם געטאַדטעטען שווייצערשטאַטער אַפֿגע-פֿונדען, עס וואַרען וואַהרשיינליך געוויסענס-בייסען, דיא אַהן נאַהמגעטען צוריקצוקאָמען אונד זיינעס לעבען עבען אין דעס גראַבע דער פֿאַן אַהם ער-מאָרדעטען דורך אינען פֿיסטאַלען-שוס אין אַן עגדע צו מאַכען. זאָ וויט לאַסען זיך ליידער מאַנכע פֿאַן אַהרען לייד ענאַאַפֿטען הערייסען. אינען יידען זאָללטע דאָך דיא דעלינגאַן פֿאַן זאָלך שווערלינען פֿערברעכען אבהאַלטען:

" (ז ע ר ע ר פֿ אַ נ ד ד י אַ נ ז אַ ז-ב ע-ל י כ ט נ נ ג.) דער דעסאַכענגליכע מאַנצער „אזראַעלט" ברינגט אינען אינטערעסאַנטען אַר-טיקעל, אין דעס נאַכגעוויזען ווירד, דאַס דער ער-פֿינדער דער גאַז-בעלייכטונג אינער אינזערער בע-רוהמטעסטען „בעלי תשפּ״ת" וואַר. נעמעלך ר׳ יחיאל אים פֿאַרז, דער אים 13-טען יאַהרהונדערטע לעבטע. הייטע איזט עס בעריישט פֿאַסט אַללגעמיין בעקאַנגט, וויא דאַס גאַז ערצייגט ווירד. „ווען מאַן נעמעלך שטיינ-קאָהלען אין אַן אינ אינזערגעס געפֿעס גיכט, דאַסזעלבע גוט פֿערשליעסט אונד טיכטיג ערהיצט, זאָ ענטוויקעלט זיך אינע לופֿט, דיא ענט-צינדבאַר איזט. דאַס איזט נון דאַס גאַז. מיט דעס מאַן הייטע ניכט בלאָס דיא וואַהנונגען, זאָנדערן אויך דיא שטראַסען בעלייכטעט. ערסט פֿאַר 100 יאַהרען מאַכטען דיא בעמיקער דאַרויף אויפֿמערק-זאַם, דאַס מאַן דאַס זאַנגענגטע „וואַסער-שטאָפֿ-גאַז", וועלכעס ביים פֿערברענגען פֿאַן האָלץ אונד שטיינקאָהלען זיך ענטוויקעלט, ניכט אינבעניטצט לאַסען זאָללטע, עס וואַרען פֿערשידענע פֿער-זוכע געמאַכט, דאָך ערסט פֿאַר 70 יאַהרען, נעמעלך אים יאַהרע 1810, געלאַנג עס אינעם געשיקטען בע-מיקער, אים דעזעס וואַסער-שטאָפֿ-גאַז ווירקליך גראַסען נוטצען צו צייגען, אינדעס מאַן בענאַנ-אינינע גראַסערע געשעפֿטע אונד שטראַסען מיט דיעזעס נייען מיטטעל צו בעלייכטען. אונד דאָך וואַר דאַס מיטטעל ניכט נייא, דא דאַסזעלבע, וויא געזאַגט, שאַן אים 13-טען יאַהרהונדערטע פֿאַן ר׳ יחיאל אים פֿאַרז ערפֿונדען וואַרדע. — ר׳ יחיאל וואַר אבער-דאַבבייער פֿאַן פֿאַרז אונד שאַפֿט בייס קאַנג לודויג דעס נייגען אין גראַסעס אנזעהען. מאַן העלט דיעזען בעריהמטען מיטאַרבייטער דער „תשפּ״ת" איך פֿיר אינען גראַסען „בעל מקובל", וויא דעס איך אין דעס ספר „שלשלת הקבלה"

וואַס דער נייטש אַלטע לעהרער, וועגן ער איך געשלאַגען, אַ אַנגען פֿפֿלענטע? „דורך יעדען שייר, דען איך דער-דעס טייע-גיכטס געבע, עישפֿאַרע איך דעס הענקער אינע אַרבייט?" אַנגטע ער. —

דעס וואַר דעס מיכאַעל דאָך שאַן צו פֿיעל, פֿאַל-לער צאָרן שפּראַנג ער אויף, נאַהם וויינען הוט אונד וואַלל-טע דאַפֿאַן נעהען, דער ווייסה אבער, דער אויך דיא פֿיגר, שאַפֿט וויינע נעפֿפֿען פֿרייטעטע, וועכט איהן צו בעשווייג-טיגען אונד צוריקצוהאַלטען. ער נאַם דעס נעשפּרעכע אינע אַנדערע וועגדונג, אינדעס ער אַנגטע: „נעהם, מיינע הער-ען, דאָס אַן דער עקע וועגט אויך אין לייבער אונד נאַ-ערר פֿאַרגעדאַנקט נאַסט, דען ווייס דורך אונזער נעצענגע נאַנזן פֿערגעפֿסען, ווייס מיסטען דיעזען רעשפּעקטיען!"

דיעזיגע לעגטע דער ווייסה דיינע ווייסט פֿערוויעגט איבער דען לייקען אים. נאַהם אינען שאַנגען בעי-קייט אין דיא רעכטע האַנד, נינג אויף דען עיזוהנטען אינאַמען נאַסט צו אונד לעגקטע דאַדורך דיא אינסטרוקאַטיען דער אנוועגדען נעעלטשאַפֿט אויף איהן.

דער פֿיגרד נאַסט וואַר אין מאַנן אים אַלטער פֿאַן אינגעפֿעהר 25 יאַהרען, שאַן נעוואַכסען, אינגאַר אונד אנשטענדיג נעקליידעט; זיין אויסזעהען אונד בענעהמען צייגטען פֿאַן אינער פֿאַרגעדען אבקונפֿט. ער פֿערוויילטע שאַן זיין צוויי אַנגען אין דיעזעס נאַכטהייז צו קומאַר, אונד דיא נעשעפֿטיג גיינגיגערד דעס קלייגען דאַיפֿעס וואַר בייזער בעגרייפֿ, זיינען נאַמען אונד שאַנד צו גענדערקען, זאָ וויא אויך, וואַס ער אין קומאַר צו טהון האַבע. דאָך קאָנגטע מאַן הייגיגער ניכט בעפֿעהלענגערס פֿיאַרדען דער נאַרגיגע וואַר צוגלייך אינס-ווישען, אין איפֿיגער

פֿערהיר דער נייטש אַלטע לעהרער, וועגן ער איך געשלאַגען, אַ אַנגען פֿפֿלענטע? „דורך יעדען שייר, דען איך דער-דעס טייע-גיכטס געבע, עישפֿאַרע איך דעס הענקער אינע אַרבייט?" אַנגטע ער. —

דעס וואַר דעס מיכאַעל דאָך שאַן צו פֿיעל, פֿאַל-לער צאָרן שפּראַנג ער אויף, נאַהם וויינען הוט אונד וואַלל-טע דאַפֿאַן נעהען, דער ווייסה אבער, דער אויך דיא פֿיגר, שאַפֿט וויינע נעפֿפֿען פֿרייטעטע, וועכט איהן צו בעשווייג-טיגען אונד צוריקצוהאַלטען. ער נאַם דעס נעשפּרעכע אינע אַנדערע וועגדונג, אינדעס ער אַנגטע: „נעהם, מיינע הער-ען, דאָס אַן דער עקע וועגט אויך אין לייבער אונד נאַ-ערר פֿאַרגעדאַנקט נאַסט, דען ווייס דורך אונזער נעצענגע נאַנזן פֿערגעפֿסען, ווייס מיסטען דיעזען רעשפּעקטיען!"

דיעזיגע לעגטע דער ווייסה דיינע ווייסט פֿערוויעגט איבער דען לייקען אים. נאַהם אינען שאַנגען בעי-קייט אין דיא רעכטע האַנד, נינג אויף דען עיזוהנטען אינאַמען נאַסט צו אונד לעגקטע דאַדורך דיא אינסטרוקאַטיען דער אנוועגדען נעעלטשאַפֿט אויף איהן.

דער פֿיגרד נאַסט וואַר אין מאַנן אים אַלטער פֿאַן אינגעפֿעהר 25 יאַהרען, שאַן נעוואַכסען, אינגאַר אונד אנשטענדיג נעקליידעט; זיין אויסזעהען אונד בענעהמען צייגטען פֿאַן אינער פֿאַרגעדען אבקונפֿט. ער פֿערוויילטע שאַן זיין צוויי אַנגען אין דיעזעס נאַכטהייז צו קומאַר, אונד דיא נעשעפֿטיג גיינגיגערד דעס קלייגען דאַיפֿעס וואַר בייזער בעגרייפֿ, זיינען נאַמען אונד שאַנד צו גענדערקען, זאָ וויא אויך, וואַס ער אין קומאַר צו טהון האַבע. דאָך קאָנגטע מאַן הייגיגער ניכט בעפֿעהלענגערס פֿיאַרדען דער נאַרגיגע וואַר צוגלייך אינס-ווישען, אין איפֿיגער

פֿערהיר דער נייטש אַלטע לעהרער, וועגן ער איך געשלאַגען, אַ אַנגען פֿפֿלענטע? „דורך יעדען שייר, דען איך דער-דעס טייע-גיכטס געבע, עישפֿאַרע איך דעס הענקער אינע אַרבייט?" אַנגטע ער. —

דעס וואַר דעס מיכאַעל דאָך שאַן צו פֿיעל, פֿאַל-לער צאָרן שפּראַנג ער אויף, נאַהם וויינען הוט אונד וואַלל-טע דאַפֿאַן נעהען, דער ווייסה אבער, דער אויך דיא פֿיגר, שאַפֿט וויינע נעפֿפֿען פֿרייטעטע, וועכט איהן צו בעשווייג-טיגען אונד צוריקצוהאַלטען. ער נאַם דעס נעשפּרעכע אינע אַנדערע וועגדונג, אינדעס ער אַנגטע: „נעהם, מיינע הער-ען, דאָס אַן דער עקע וועגט אויך אין לייבער אונד נאַ-ערר פֿאַרגעדאַנקט נאַסט, דען ווייס דורך אונזער נעצענגע נאַנזן פֿערגעפֿסען, ווייס מיסטען דיעזען רעשפּעקטיען!"

דיעזיגע לעגטע דער ווייסה דיינע ווייסט פֿערוויעגט איבער דען לייקען אים. נאַהם אינען שאַנגען בעי-קייט אין דיא רעכטע האַנד, נינג אויף דען עיזוהנטען אינאַמען נאַסט צו אונד לעגקטע דאַדורך דיא אינסטרוקאַטיען דער אנוועגדען נעעלטשאַפֿט אויף איהן.

דער פֿיגרד נאַסט וואַר אין מאַנן אים אַלטער פֿאַן אינגעפֿעהר 25 יאַהרען, שאַן נעוואַכסען, אינגאַר אונד אנשטענדיג נעקליידעט; זיין אויסזעהען אונד בענעהמען צייגטען פֿאַן אינער פֿאַרגעדען אבקונפֿט. ער פֿערוויילטע שאַן זיין צוויי אַנגען אין דיעזעס נאַכטהייז צו קומאַר, אונד דיא נעשעפֿטיג גיינגיגערד דעס קלייגען דאַיפֿעס וואַר בייזער בעגרייפֿ, זיינען נאַמען אונד שאַנד צו גענדערקען, זאָ וויא אויך, וואַס ער אין קומאַר צו טהון האַבע. דאָך קאָנגטע מאַן הייגיגער ניכט בעפֿעהלענגערס פֿיאַרדען דער נאַרגיגע וואַר צוגלייך אינס-ווישען, אין איפֿיגער

נעפֿסטען.אַפֿס פֿאַר! דייסען ווייס אים אייגען ווייסהען נאַמען פֿאַגען?" —

דער פֿיגרד וואַר פֿערלעגען, דאָך פֿאַסטע ער זיך באַלד אונד זאַגטע: „מין נאַמע איזט מיכאַעלזאָן!"

„דער נאַמע אינעם מעגשען (זאַגטע אינער פֿאַן דער נעעלשאַפֿט) פֿפֿעגט זאָהל פֿיעלס איבער דעסען נאַראַקטער צו זאָגען; אבער דיעסמאַל פֿערוועגטע אונס דיעער נאַמע אין נאָך נאַראַקטעריסטישע אינגעוויסהייט. ווייל גלייכען אויך אין פֿאַרגעגענען אָדער שאַפֿגעגען, אַללין דיעזער נאַמע איזט נאַר ניכט שאַפֿגעגען."

„אַפֿלייטיג בעגינגט איך מיט דיעזעס מיינעס נאַמען (זאַגטע דער פֿיגרד), דיא עגלעגער פֿפֿלענען עדער אַב-געשטאַפֿפֿט, אַלס גיינגיג צו זיין!"

„איזט דאַכט עגס!" זאַגטע דער ווייסה, „וועלכער דורך דיעזע איבערטרייבענע גיינגיגערד דער נעעלשאַפֿט דען נאַכט צו פֿערלייגען פֿיגנטעט, דער איהם אַללעס רעכט גוט בעגאַראַלט, ער מיסטע עגטעט וועגדער דיא אַל-געמיינע אייפֿמערקאַמקייט פֿאַן דייגען נאַכטע אבצולענקען וזכען אונד דאַס געשפּרעך מיט דייגען נאַפֿפֿען אַבזעגעגען. „נון, מיכאַעל! דיא עקגענדיגסט דיך נאַר ניכט אים דייגע איבערגיגע וועגער-קאַמעראַדען?" פֿאַגטע ווענגע דער נייטש, אַנגעגען נאַפֿפֿען.

„גיכטיג! (ריעף מיכאַעל) וואַס מאַכט מיין וועגער-פֿיגער וואַלל?"

„ער שטאַנד דען טאָד אינעם פֿעלען הונדען, דען ער וואַרדע אַלס וואַל-דיגס עשאַפֿפֿען."

(פֿאַרשטעגען פֿאַלגט.)

ווערטען מעסער אבער דיא צערשאַפענע דער פיר דאנין-פעסטונגען: וואַרנא, שאַמלא, רוסשוק אונד סיליסטריא אין נאַרד-בולגאַריען. דענן נאך דען בעשטיממונגען דעם בערלינער פרידאַנעס מיסען דיעזע פעסטונגען שאון לענגסט נידערגעריסען זין. דיא בולגאַרען פרישעבען דיעזע זאַכע פאַן יאַהר צו יאַהר אונד מיט דער צייט ווערדען זיא וואַהרשיינליך דיעזע פעסטונגען, אים פרידאַנע מיט רוסלאַנד, צו איינעם נייען קריעגע נעגען דיא טירקיא אדער רומעניען בענוטצען. נעבסטדעם בעפינדען זיך נאך מעהרערע בולגאַרישע קרעפע-שפּיל אין דער אונטערן דאָנע, וואס עבענפאַללס נעגען דיא בעשטיממונגען דעם בערלינער פרידאַנעס איזט.

איך דיעזע פעלען פאַנען אנטיאַרטעט באַראַן דאַמעלע פאַלגענדעס: דיא איינאַפּאַרטען נאַסמעקבע פאַרדערטען בעריכטע צו ווערדהאַלטען פאַן דער בולגאַרישען רעגיערונג דיא צערשטאַרונג דער דאַרטיגען פעסטונגען, אבער דיא בולגאַרען געבריכען אַמעער דיא אויסרעד, דאס זיא ניכט דיא גאַנצע-מישטיל בעזיטצען, אים דיא קאַסטען דיעזער פעסטונגס-נידערדריסונג צו בעשטרייטען. דאס איזט נאַטירליך נור איינע לעגיע אויסרעדע, דענן ווער וויסען, דאס אין לעטצטער צייט אין בולגאַריען זאַ מאַנכע אויסלאַנדס געמאַכט וואָרדען, וועלכע ניכט זאַ נאַטריעגיע גיריעגען, ווער ווערדען דאַהער אינגיריג ערנסט אויפמערקזאַמקייט דיעזער אנגעלעגענהייט צו-ווענדען. איך הינגיכטליך דער איך דער אונטערן דאָנע בעפינדליכען קרעפע-שפּיל זונר בעריכט דיא נאַטהרגען שרישטע געמאַכט וואָרדען. אונד איך גלויבע, דאס דיעזע קרעפע-שפּיל נאך אונד נאך עגטפּאַרענט וועדען. —

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (אַללערהאַנדסטע וואַהל-טהעטיגקייט) אים טאָפּפּ (שלעזיען) וועדט איינעם ווייגער בלאַטע איבער פאַלגענדע עדלע טהאַט דיעזער מאַיסטעט בעריכטעט: אלס קאַזזער פראַנץ יאָזעף איך דיעזער שלעזישען ריעגיעונגסט איך אונדער מיט איינעם אַללערהאַנדסטען בעווכע בעעהרטע, ערשיען צו דעסען עמפּפאַנגע איך איינע שאַאר ווייס געקליידעטער מעדכען, איינעם דיעזער מעדכען איבערריכטע דעם מאַנאַרכען אים נאַמען דער שטאַדט איינען גראַפען בלומעגשטערים. דער קאַזזער פראַגטע דאס יעהר הויפיג מעדכען אים נאַמען אונד שטאַנד. דיעזעס אנטוואָרטעטע: מאַיסטעט! איך בין איינע וואַיזע, דיא טאָכטער שטאַרב, וואַר איך נאך יעהר יונג.

פאַללייטאָן.

צווייא שוועסטערן.

(32-טע פאָרטעטצונג.)

„אָ יאַ! (זאגטע דער ווירטה) מיין נעפפע האט איך אין עקקענונגס-ציטען, ער איזט אן זיינע שולטערן געבראַכט מאַקט דער הענגער האט איהם געמלדט דאס צייכען איינעם גאַלגענס אויף דיא לינקע שולטער איינגעבראַנגט אלס שטראַפע דאפיר, דאס ער איינמאַל איינע קרינגע איינען זיל-בעיגען בעגעי נעשטאַלען!"

דער פּיעמדע שפּראַנג צאָרנינ אויף אונד רופ: „אָנקעל! דא לינגסט דוא, וויא איין שורקע! דענק מיינע שולטער אן, וויא איהם עגען זאַ אינפּעלעצט וויא דיא דייגיע!"

דער פּיעמדע וואַר נעמלך דער נעפפע דעם ווייטהעם, דען דיעזער נידט מעהר עקקאַנגסט, אבער דער ווירטה האַטטע איבער דיעזע ווערטע-עקקענונג נאַר קייגע בעאַכטונג פּרייזד, אונד זאגטע נאַנזע גלייכגילטיג: „אַיי! איך האַבע עס גלייך נעדאַכט, דאס דוא עס זיין מיסטעסט! דענן אין אנדערע דעשטע נעגיס פּיר דיך ניכט זאַ פיעל אונ-מעגעסט, אים איבער דיך איינע האַלבע שטונדע אונדזיך צו שפּרעכען! אבער, מיכאעל, דוא מוסט דען הענגער בע-שאַנען האַבען, דאס ער דיר נור אין קאַלטעס איינען אויף דוא שולטער דריקטע, אַנדס דעשטע מאַן דיר דאס בראַנ-מאַל נאך הייטע אנגעטהאַן."

„אַנגער-ווישטער, אָנקעל! לאַסטע מיך מיט אַלדי איינעם בייספּיעלען אונד פּיעלטשטענען וויטצע אין רוהען! איך וואַרטע זעהר, וויא הערצלך איהר איינען נעפפען וויללקאָמען הייסען ווערדעט, דער זיך מעהרערע יאהרע אין דער וועלט איהרעגעהרען האַט. דער דוא אַנגע האַט אנטעגעהען זעהן, וויא דוא איהרעהט, אונד נעוויסס, בין דער אויף איינע עדלעכע וויינע צו דעגען נעדרעט גע-קאָמען בין!"

„אָנקעל! דא דאָלל דער בלוטע דייטשלאַנד! גע-דענק מיט איינען פּאַטריאָטיזען פּערדעכטיגען! וויא-הער איך דאס נאַלד האַבען? פּאַגט איהר. נין, איך וואַר דאָרט, וויא דאס נאַלד וואַכסט, וויא מאַן זיך נור דאַרום צו בוקען בריגגט. אין דער נייען וועלט, אין אַמעריקא, בין איך נעוויסע, מיינע פּיעמדע, דאָרט, וויא דוא זאַגטעט מיט דיאַמאַנ-טען, וויא מיט קרוגען שפּעלט, דאָרט, וויא דיא דאַ-צוגעל איהס נעד-עגעגעס נאַרדע אונד דיא פּפּלאַסטער-שטייגע איהס ווייגעס וולבער בעשטעהען!"

„אַיי! אנטעסט דוא ניכט עגטס, דוא וויגעסט אין דען נעדערלאַנדען נעוועזען!"

„אָ וואַהל! אבער איהס דען נעדערלאַנדען נעדענק אויך שפּפּט נאך אַמעריקא, אויף וועלכען אויך אין דאס נאַלד לאַנד נעפאַהרען בין!"

„אונד איך פּיכטע ווער, דאס דייגע „לאַנגען פּיגע-גער" אין דוא מאַשען דייגער לייטע נעפאַהרען זייגן!"

„אָנקעל! לאַסטע דיעזעס נעשפּרעך! איך קאָנגטע מיך פּערגעסען אונד מיך אן אייך פּערגייפען!"

יעטצט ווענדעט זיך מיכאעל אן זיינע נעוועזענע שפּיעל- אונד שול-קאַמעראַדען אונד פּראַגט דיא נאך איהרעס בעפינדען אונד נאך דעם בעפינדען זיינעס נעוועזענע לעהרערס. —

„דער איהס מאַרס! (לוטעטע דיא אנטוואָרט.) איהר האַבט זיינע רוהיגע ניכט מעהר צו פּיכטען. דענקט איהר מאַנטע ניכט נעגיגע לאַנגע ראַטהען, וויאַהער דוא דאס פּיעלע נעלד האַבטע, איך וועגע איבערצייגט, דאס דוא אויף איינע עהרליכע וויינע צו דעגעס נעלדע גע-קאָמען בין!"

„אָנקעל! דא דאָלל דער בלוטע דייטשלאַנד! גע-דענק מיט איינען פּאַטריאָטיזען פּערדעכטיגען! וויא-הער איך דאס נאַלד האַבען? פּאַגט איהר. נין, איך וואַר דאָרט, וויא דאס נאַלד וואַכסט, וויא מאַן זיך נור דאַרום צו בוקען בריגגט. אין דער נייען וועלט, אין אַמעריקא, בין איך נעוויסע, מיינע פּיעמדע, דאָרט, וויא דוא זאַגטעט מיט דיאַמאַנ-טען, וויא מיט קרוגען שפּעלט, דאָרט, וויא דיא דאַ-צוגעל איהס נעד-עגעגעס נאַרדע אונד דיא פּפּלאַסטער-שטייגע איהס ווייגעס וולבער בעשטעהען!"

„אַיי! אנטעסט דוא ניכט עגטס, דוא וויגעסט אין דען נעדערלאַנדען נעוועזען!"

„אָ וואַהל! אבער איהס דען נעדערלאַנדען נעדענק אויך שפּפּט נאך אַמעריקא, אויף וועלכען אויך אין דאס נאַלד לאַנד נעפאַהרען בין!"

„אונד איך פּיכטע ווער, דאס דייגע „לאַנגען פּיגע-גער" אין דוא מאַשען דייגער לייטע נעפאַהרען זייגן!"

„אָנקעל! לאַסטע דיעזעס נעשפּרעך! איך קאָנגטע מיך פּערגעסען אונד מיך אן אייך פּערגייפען!"

יעטצט ווענדעט זיך מיכאעל אן זיינע נעוועזענע שפּיעל- אונד שול-קאַמעראַדען אונד פּראַגט דיא נאך איהרעס בעפינדען אונד נאך דעם בעפינדען זיינעס נעוועזענע לעהרערס. —

„דער איהס מאַרס! (לוטעטע דיא אנטוואָרט.) איהר האַבט זיינע רוהיגע ניכט מעהר צו פּיכטען. דענקט איהר אין דער וועלט איהרעגעהרען האַט. דער דוא אַנגע האַט אנטעגעהען זעהן, וויא דוא איהרעהט, אונד נעוויסע, בין דער אויף איינע עהרליכע וויינע צו דעגעס נעלדע גע-קאָמען בין!"

„שאַן אן דייגען וויאַהען זעהע אויך, דאס דוא מיט דייגער מיילאַמבעריא אונד נאַפּאָלעאָן דער אַלטע בין, פּיר דייגע וויינע-עריגנגעשאַפען דעשעגס דוא צו הויזע בלייבען קאָנגען. אויך עראַגגעגע מיך זעהר וויאַהל, אונטער דייגען אייגענען אייגענשאַפען וויאַ אויך דוא, דאס מאַן קייגעס וואַרטע גלייכען דורפען, וועלכעס איהס דייגעס מיט-דע קאָמען!"

יעטצט ווענדעט זיך דער פּיעמדע אן דיא איבריגען נעפען, אונטער וועלכען אויך אייגע לייטע איהס דעם דאָ-פּע קומאַר וואַרען, וועלכע אויהן אין דייגער יונגע קאָנ-טען — אונד זאגטע: „יעטצט אויך דייגען אונגלייכען אָנקעל אן, מיינע הערען! אונדערפּפּן, ווייר אויך מיין אַ-קעל אן מאַרד בעקאָמען ווערדען אונד אייגע בעפּפּעדע מיינע פּאַן אין בעקאָמען. אויך פּיר דיך עטוואַס בייא מיר, וואס מיך איבעראַלד ווייללקאָמען מאַכטע."— בייא דייגען וואָר-טען זאַגט מיכאעל אייגע פּאַרטיע נעלד-באַרגע הערפּאַר, דע-רען אנגלייך אייגע ווכטאַרע ווייקען אויף דיא נעוועלל-שאַפט מאַכטע. אייגע שפּעטערען דיא קאַפּפּע אונד פּלייפּפּטען אייגאַנדער עטוואַס צו, ווערענד אונדערע, ווערעגע אייגפּפּ שפּיעל-קאַמעראַדען וואָרען, אויהן פּיינדליך דיא אַנדר ווייכען אונד אויהן צו דייגע פּיינדען בעגלייטוגגען. יא, דאס נעלד וואַטט אַללע ווערען ווייך!

נור דער ווייטע נאַזאַלונג בלייבט אויך בייגע אנבעליגע דעם נעלדעס קאָלט. מיט נאַפּפּטער לייזענגגעגען זאגטע ער: „מיכאעל, שפּעטע דייגע באַרען ווערדע אין דייגען אויך אין דער וועלט איהרעגעהרען האַט. דער דיא אַנגע האַט אנטעגעהען זעהן, וויא דיא איהרעהט, אונד נעוויסע, בין דער אויף איינע עהרליכע וויינע צו דעגעס נעלדע גע-קאָמען בין!"

„אָ יאַ! (זאגטע דער ווירטה) מיין נעפפע האט אויך אין עקקענונגס-ציטען, ער איזט אן זיינע שולטערן געבראַכט מאַקט דער הענגער האט איהם געמלדט דאס צייכען איינעם גאַלגענס אויף דיא לינקע שולטער איינגעבראַנגט אלס שטראַפע דאפיר, דאס ער איינמאַל איינע קרינגע איינען זיל-בעיגען בעגעי נעשטאַלען!"

דער פּיעמדע שפּראַנג צאָרנינ אויף אונד רופ: „אָנקעל! דא לינגסט דוא, וויא איין שורקע! דענק מיינע שולטער אן, וויא איהם עגען זאַ אינפּעלעצט וויא דיא דייגיע!"

דער פּיעמדע וואַר נעמלך דער נעפפע דעם ווייטהעם, דען דיעזער נידט מעהר עקקאַנגסט, אבער דער ווירטה האַטטע איבער דיעזע ווערטע-עקקענונג נאַר קייגע בעאַכטונג פּרייזד, אונד זאגטע נאַנזע גלייכגילטיג: „אַיי! איך האַבע עס גלייך נעדאַכט, דאס דוא עס זיין מיסטעסט! דענן אין אנדערע דעשטע נעגיס פּיר דיך ניכט זאַ פיעל אונ-מעגעסט, אים איבער דיך איינע האַלבע שטונדע אונדזיך צו שפּרעכען! אבער, מיכאעל, דוא מוסט דען הענגער בע-שאַנען האַבען, דאס ער דיר נור אין קאַלטעס איינען אויף דוא שולטער דריקטע, אַנדס דעשטע מאַן דיר דאס בראַנ-מאַל נאך הייטע אנגעטהאַן."

„אַנגער-ווישטער, אָנקעל! לאַסטע מיך מיט אַלדי איינעם בייספּיעלען אונד פּיעלטשטענען וויטצע אין רוהען! איך וואַרטע זעהר, וויא הערצלך איהר איינען נעפפען וויללקאָמען הייסען ווערדעט, דער זיך מעהרערע יאהרע